

ת"פ 6990/03/13 - המאשימה - מדינת ישראל, משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נגד הנאשם - י ג

בית משפט השלום ברמלה
ת"פ 6990-03-13 משטרת ישראל תביעות- שלוחת
רמלה נ' ג

בפני בעניין: כב' השופט הישום אבו שחאדה
המאשימה - מדינת ישראל משטרת ישראל
תביעות- שלוחת רמלה ע"י עוה"ד איריס
מוריץ

נגד
הנאשם - י ג ע"י עוה"ד ראיס אבו סייף

גזר-דין

א. כתב האישום

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום מתוקן הכולל שני אישומים. הנאשם הודה בכתב האישום המתוקן ואין הסכמה בין הצדדים לעניין העונש. באישום הראשון הנאשם הורשע בביצוען של העבירות הבאות: איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן: **חוק העונשין**), היזק לרכוש במזיד לפי סעיף 452 לחוק העונשין ותקיפה הגורמת חבלה של ממש לבת זוג לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין. על פי עובדות האישום הראשון, במועד הרלוונטי לכתב האישום היו הנאשם ואשתו (להלן: **המתלוננת**) נשואים כשנתיים לערך ולהם שני ילדים בגילאי שנה ו-ארבעה חודשים ותינוק בן חודשיים. ביום 25.2.13, בביתם שב... סמוך לשעה 11:00, במהלך ויכוח שהתגלע בין השניים לאחר שביקש הנאשם לקחת את בנו הבכור למשתה פורים בירושלים, המתלוננת הקימה קול צעקה והתנגדה. בתגובה, הנאשם איים עליה באומרו "אם לא תסתמי אני אכסח אותך". לאחר שהמתלוננת פרצה בבכי, והתנהל מרדף סביב שולחן המטבח, נמלטה המתלוננת לחדר השינה שבקומה השניה ונעלה עליה את הדלת. לאחר שהמתלוננת סירבה לפתוח את דלת החדר, התפרץ הנאשם בכח לחדר כשהוא עוקר את הדלת מצירה ונפל עימה לתוך חדר השינה. הדלת פגעה במתלוננת אשר עמדה מאחוריה. בהמשך, לאחר שהנאשם עזב את החדר למשך רגעים ספורים הוא שב לחדר ותקף את המתלוננת בכך שבעט בה בחוזקה. הנאשם נטל לידו חלק מהדלת השבורה ואיים על המתלוננת באומרו "את רואה את זה? אני אתן לך מכות עם זה". בהמשך, הנאשם תקף את המתלוננת בכך שדחפה לקומה הראשונה, היכה בראשה ובעט בה. בנוסף, אמר לה "אם תמשיכי לבכות אני אכסח אותך" כתוצאה מהאמור לעיל סבלה

המתלוננת מחבלות בכך שנגרמו לה שטפי דם תת עוריים מתחת לברך שמאל ובישבנה.

2. באישום השני, הנאשם הורשע בביצוע עבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין כאשר על פי עובדות האישום השני, כחצי שנה עובר ליום 25.2.13, בבית שבו התגוררו בירושלים איים הנאשם על המתלוננת באומרו "אם את לא תשתקי אני לא אשתלט על עצמי, את משגעת אותי".

ב. תסקירי שירות המבחן

3. נתקבלו שני תסקירים בעניינו של הנאשם מיום 31.8.14 ומיום 21.9.14. התסקירים נותנים רקע לגבי הנאשם ואשתו ולהלן עיקרי הדברים:

- א. לנאשם אין עבר פלילי קודם וסיים לימודים אקדמיים.
- ב. המתלוננת סיימה לימודי הוראה מתקנת בסמינר "בית יעקב".
- ג. שני בני הזוג מקיימים אורח חיים דתי והנאשם הוא פעיל בתנועת ש"ס ובמסגרת הסכם קואליציוני בתוך עיריית ... הוא אמור לשמש כראש המועצה הדתית של העיר
- ד. שירות המבחן קיים פגישות עם המתלוננת ועם הנאשם ובני הזוג החליטו להמשיך את חייהם יחדיו ואף הביאו ילד נוסף לעולם.
- ה. הנאשם השתלב בקבוצה טיפולית למניעת אלימות במשפחה, מביע חרטה על מעשיו ושירות המבחן התרשם שהאירועים נשוא כתב האישום אינם מאפיינים את התנהגותו ואת אורח חייו.
- ו. שירות המבחן המליץ שלא להרשיע את הנאשם, להטיל עליו צו מבחן לתקופה של שנה וכן שירות לתועלת הציבור.

ג. טענות הצדדים לעונש

4. המאשימה עמדה בטיעוניה לעונש על החומרה הרבה שנובעת מעבירות של אלימות במשפחה בכלל ועל חומרת האירועים נשוא כתב האישום בפרט. עמדת המאשימה היא שיש להשית על הנאשם עונש מאסר מאחורי סורג ובריה, מאסר על תנאי וקנס, ואשר יתנו ביטוי לחומרת מעשיו של הנאשם כדי שהעונש ישמש כהרתעה לנאשם ולציבור בכלל.
5. הנאשם עתר לאמץ את המלצות שירות המבחן ושלא להרשיעו וזאת במיוחד לאור העובדה שהיה ויורשע הדבר עלול לסכל באופן משמעותי את יכולתו לשמש בתפקיד ראש המועצה הדתית של העיר רמלה וכן לפגוע בעתידו התעסוקתי.

6. בעקבות תיקון 113 לחוק העונשין, מלאכת גזירת הדין מורכבת משלושה שלבים עיקריים (ע"פ 2918/13 **דבס נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (18.7.13) פסקה 6 לפסק דינו של כבוד השופט פוגלמן; ע"פ 1903/13 **עיאשה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (14.7.13) פסקאות 7 עד 9 לפסק דינה של כבוד השופטת ארבל; ע"פ 1323/13 **חסן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (5.6.13) פסקאות 6 - 9 לפסק דינה של כבוד השופטת ארבל). **בשלב הראשון**, על בית משפט לקבוע את מתחם העונש ההולם. מתחם העונש ההולם הוא אמת מידה נורמטיבית המשכללת את הערך החברתי שנפגע כתוצאה מהעבירה, מדיניות הענישה הנהוגה ביחס לעבירה זו ונסיבות ביצועה, לרבות מידת אשמו של הנאשם.

7. **בשלב השני**, לאחר שנקבע מתחם העונש ההולם, על בית המשפט לבחון אם יש מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם, בין לקולא ובין לחומרא. אם בית משפט יגיע למסקנה שאין מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם אזי על בית משפט לעבור **לשלב השלישי** שבו יקבע את העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם.

8. במקרה שבפני, בשלב הראשון, אקבע את מתחם העונש ההולם לעבירות נשוא כתב האישום וזאת תוך הפניה למדיניות הענישה הנוהגת. בשלב השני, אדון בשאלה אם יש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמים של שיקום, לרבות בשאלה אם יש מקום לבטל את ההרשעה כנגד הנאשם, או לא. כפי שיובהר בהרחבה בהמשך, בכוונתי להרשיע את הנאשם, קרי, לא מצאתי שיש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם. בשלב השלישי, אקבע את העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם.

השלב הראשון בגזירת הדין: קביעת מתחם העונש ההולם

9. על מנת ללמוד על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלימות במשפחה, נביא מספר דוגמאות מהפסיקה:

א. רע"פ 7720/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (12.11.2012). במקרה זה היה מדובר באיש חינוך שהיכה את אשתו וילדיו בהזדמנויות שונות. בסופו של דבר, הוטלו על המבקש מאסר על תנאי, צו מבחן למשך 18 חודשים וצו שירות לתועלת הציבור של 200 שעות.

ב. רע"פ 8323/12 **שוקרון נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (19.11.12) במקרה זה המבקש תקף את בת זוגו בכך שהלם בה באגרופיו בצלעותיה וגרם לשבר באחת הצלעות. בנוסף, המבקש גרם נזק לרכוש בכך שהשליך טוסטר לתוך הכיור והפיל ארצה די.וי.די ורמקול המחובר

אליו. בית משפט השלום בת"א הטיל עליו שישה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלוננת. בית משפט זקף לזכותו של המבקש כי השתלב בתהליך טיפולי למניעת הישנותן של עבירות אלימות בעתיד. בערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי ע"י המדינה, הושתו עליו 8 חודשי מאסר לריצוי בפועל וסכום הפיצוי למתלוננת הוגדל מסך של 1000 ₪ לסך של 5000 ₪. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון מטעם המבקש, נדחתה.

ג. רע"פ 182/13 **משה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (21.1.13). לבית משפט השלום ברחובות הוגש כתב אישום כנגד המבקש כולל שני אישומים שעניינם תקיפת בת זוג הגורמת חבלה ממשית, איומים והיזק בזדון לרכוש וכן תקיפה בנסיבות מחמירות של בן משפחה. המבקש השליך לעבר ראשה של אשתו חפצים שונים, היכה אותה באגרופיו, איים עליה וקיללה. בהמשך השליך את תכולת המקרר על רצפת הבית, ריסק מספר כיסאות ושבר באמצעות מטאטא פמוטים אשר הוצבו בסלון הבית. בנוסף, המבקש השליך לעבר ראשה של המתלוננת חלקי ארון, סטר לה, היכה אותה באגרופיו והרימה בחולצתה עד שזו נקרעה. לאחר מכן הוביל המבקש את המתלוננת למיטתם, הסיר ממנה את מכנסיה ותחתוניה ובעט ברכה. באירוע באישום השני כחודש ומחצה לאחר האירוע נשוא האישום הראשון, לאחר שמאכליה של המתלוננת לא ערבו לחיכו של המבקש, הוא דחף את המתלוננת אל מחוץ לביתם, נעל את דלת הבית והותירה מחוץ לבית. מתסקיר שירות המבחן עלה כי המבקש מתקשה לוסת את דחפיו ולכן התנהגותו אינה צפויה ולעיתים אף בלתי נשלטת. בית משפט הטיל עליו 8 חודשי מאסר בפועל. ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה, וזאת למרות העדר קיומו של עבר פלילי. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון נדחתה.

ד. רע"פ 4800/12 **סולומון נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (12.2.13). המערער הורשע בכתב אישום מתוקן במספר עבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות שביצע בבת זוגו. על פי כתב האישום, במספר הזדמנויות מאז שהיתה בהיריון ביקש המערער לקיים עם המתלוננת יחסי מין ועל רקע דרישה זו התעורר בין בני הזוג ויכוח במהלכו תקף המערער את המתלוננת והיכה אותה בפניה ובחלקי גופה השונים. גם לאחר שהמתלוננת ילדה את בנם, תקף אותה במספר הזדמנויות ועל רקע דומה. הנאשם נהג לסטור בפניה של המתלוננת ולהכות בה באגרופיו בכל חלקי גופה. מתסקיר שירות המבחן עלה כי המערער זקוק לטיפול אינטנסיבי בתחום האלימות ואף נשלח לטיפול בהוסטל לגברים מכים ושהה במקום כארבעה חודשים עד שאובחנה אצלו מחלת הסרטן שבגינה החל לעבור טיפולים. בית משפט המחוזי בבאר שבע הטיל על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל. בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הנאשם לבית המשפט העליון נדחתה.

10. לפיכך, הנני קובע כי מתחם העונש ההולם לעבירות שבהן הורשע הנאשם ובנסיבות ביצוען, נע בין מאסר על תנאי ל- 15 חודשי מאסר בפועל.

1. השלב השני בגזירת הדין: האם יש לסטות ממתחם העונש ההולם?

1.1. סטייה מהמתחם מטעמי שיקום

11. במקרים המתאימים ניתן לסטות ממתחם העונש ההולם, בין לקולא מטעמי שיקום ובין לחומרא מטעמי הגנה על שלום הציבור. סעיף 40ד לחוק העונשין מתיר חריגה ממתחם העונש ההולם במקרים שבהם בית המשפט השתכנע כי יש סיכוי של ממש כי הנאשם השתקם. ודוק, האפשרות לסטייה ממתחם העונש ההולם מטעמים של שיקום איננה מצומצמת רק למקרים "קלאסיים" של שיקום כגון כאשר מדובר בגמילה מסמים, אלא חלה גם באותם מקרים שבהם קיים סיכוי להיעדר הישנות ביצוען של עבירות מאותו סוג, במיוחד כאשר מדובר באדם ללא עבר פלילי (ראו פסק דינה של כבוד השופטת ארבל בעניין ע"פ 1903/13 **עיאשה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (14.7.13)). מן הראוי להבהיר שהחריגה ממתחם העונש ההולם יכולה להיות גם על ידי ביטול ההרשעה בדין, בנסיבות המתאימות, והכל בכפוף לאמות המידה שנקבעו בפסיקה לגבי אי הרשעה. לפיכך, השאלה אם יש לבטל את הרשעתו של הנאשם בדין, או לא, היא חלק אינטגרלי מהדיון בשלב השני בגזירת הדין, שעניינו בחינת השאלה אם יש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם.

2.1. השיקולים המנחים לאי הרשעה

12. סעיף 71א (ב) לחוק העונשין מסמיך את בית המשפט, אשר מצא כי נאשם ביצע עבירה, להימנע מהרשעתו, וליתן צו שירות לתועלת הציבור בלא הרשעה. סעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב - 1982 (להלן: **חוק סדר הדין הפלילי**) מסמיך בית משפט שהרשיע נאשם לבטל את ההרשעה בדין במסגרת גזר הדין, ולהטיל עליו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה.

13. ב-ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב (3) 337, 343 (להלן: **פרשת כתב**) כבוד השופטת דורנר קבעה כי הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטרף שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים (ראו גם: ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני פ"ד נד (3) 685, 689; ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד נח (4) 869, 876). בפרשת **כתב** כבוד השופט ש' לויין הוסיף ומנה מספר קווים מנחים במענה לשאלה אם להימנע מהרשעתו של נאשם לצורך הבטחת שיקומו ובהם, בין היתר, השאלה אם לחובתו עבר מכביד ואם קיים סיכון כי יחזור ויחטא בפלילים; הנסיבות בהן ביצע את העבירה; מידת הפגיעה של העבירה באחרים; יחסו של הנאשם לעבירה ומידת נכונותו להכיר בפסול במעשיו; והשפעותיה של ההרשעה על הנאשם (**שם**, בעמ' 344).

14. ב-ע"פ 5102/03 **מדינת ישראל נ' קליין** [פורסם בנבו] (4.9.09) (להלן: **פרשת קליין**) כבוד השופטת פרוקצ'יה עמדה על השיקולים השונים שמנחים את בתי המשפט בשאלת הרשעתו או אי הרשעתו של נאשם. במקרה זה נקבע כי החלופה העונשית של הימנעות מהרשעה, תוך הטלת צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, מהווה חריג לכלל הרחב הנטוע בתורת הענישה לפיו, מקום שהוכחה

אשמתו של אדם, יש להרשיעו בדין. ההרשעה הפלילית של נאשם נועדה למצות את תכליותיו של ההליך הפלילי: להעביר מסר של הרתעת היחיד והרבים, ולשוות למעשה העבירה תווית של מעשה פסול בעיני החברה שגמול עונשי בצידו. חברה המבקשת להפעיל את ההליך הפלילי בדרך אפקטיבית, שוויונית והוגנת תתקשה להשלים עם גישה שיפוטית הפוטרת נאשמים, חדשות לבקרים, מהרשעה פלילית אף שאחריותם הפלילית הוכחה. ההרשעה היא הביטוי השיפוטי לאחריות הפלילית שהוכחה, ובלעדיה נותרת קביעת האחריות הפלילית חסרה את החוליה האחרונה, המוסיפה לה את המשמעות המשפטית הנורמטיבית הנדרשת (ראו גם ע"פ 9150/08 **מדינת ישראל נ' ביטון** [פורסם בנבו] (23.7.09), פסקה 7 לפסק דינו של כבוד השופט לוי).

כמו כן, כבוד השופטת פרוקצ'יה בפרשת **קליין** הביאה בהמשך פסקה 76 לפסק דינה את הצד השני של מטבע ההרשעה של נאשמים בקובעה כי המשפט מניח כי רקמת החיים האנושיים מולידה מצבים שאינם מתאימים להחלת העיקרון העונשי הרחב המחייב הרשעה פלילית בעקבות הוכחת אשמה. במצבים חריגים ומיוחדים, כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת הפגיעה של הרשעה פלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין התועלת שתצמח לחברה ולאינטרס הציבורי מקיומה של הרשעה, נתון בידי בית המשפט הכוח להחליט, כי חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדין. (ראו גם: דברי כבוד השופטת פרוקצ'יה ב- ע"פ 9893/06 **לאופר נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו], (31.12.07), פסקאות 8 עד 11).

הנזק שיגרם לנאשם מההרשעה

3.ו

15. סעיף 4(ג) וסעיף 4א לתקנות שירותי הדת היהודיים (ניהול מועצות) תש"ל-1970, קובעים כדלקמן:

"4(ג) לא יבחר לראש המועצה מי שהורשע בעבירה פלילית, אשר בית המשפט או היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת קבעו לגביה, כי מפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כראש המועצה.

4א. לא יבחר לחבר מועצה ולא ימונה לממונה לפי סעיף 6(ב2) לחוק או לממלא חובה או מבצע עבודה לפי סעיף 10א(ב) לחוק, או לחבר וועדה ממונה על מועצה, לפי סעיף 10ב(א) לחוק, מי שהורשע בעבירה פלילית, אשר בית המשפט או היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת קבעו לגביה, כי מפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי לכהן במועצה".

16. על כן, ברור שעלול להיגרם נזק לנאשם היה ויורשע בדין. השאלה הבאה שיש לדון בה היא האם סוג העבירות שבהן הורשע יכולות לאפשר תוצאה של אי הרשעה. בשאלה זו אדון בפרק הבא.

חומרתן של עבירות אלימות במשפחה לעניין אי הרשעה

4.ו

17. עבירות של אלימות במשפחה הן עבירות חמורות שהרוח הנושבת מפסיקתו של בית המשפט העליון היא שיש להחמיר בעבירות מעין אלה, לרבות סיום הליכים אלה בהרשעה וזאת על אף הנזק שעלול להיגרם לנאשם בתחום הקריירה והתעסוקה. לדוגמאות ראו למשל רע"פ 7720/12 פלוני נ' **מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (12.11.12) שבו היה מדובר בעובד ציבור ששימש בתפקידים בכירים בשירות המדינה בתחום החינוך ואשר הורשע בעבירות של אלימות במשפחה כלפי בת זוגו וילדיו ובקשתו לאי הרשעה נדחתה (ראו דבריו של כבוד השופט רובינשטיין בפסקה י' להחלטתו). למקרה דומה שבו נדחתה בקשה לאי הרשעת נאשם בעבירה של אלימות בין בני זוג ראו רע"פ 9118/12 פריגין נ' **מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (1.1.13). כמו כן, על כך שיש להרשיע בעבירות אלימות, באופן כללי, בהתחשב בחומרת הנזק שנגרם לקורבן, ראו: רע"פ 3589/14 לוזון נ' **מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (10.6.14).

18. יתר על כן, האירוע נשוא האישום הראשון הוא אירוע חמור ואשר בגינו נגרמו חבלות למתלוננת עקב עקירה של משקוף הדלת ע"י הנאשם ונפילת הדלת עליה בעת שנמלטה ממנו בשל חששה מהנאשם. ואם לא די בכך הנאשם גם בעט במתלוננת פעמיים, היכה בראשה ואיים עליה שיכה אותה עם משקוף הדלת שנשבר. על כן, דרך המלך היא להרשיע את הנאשם, על אף הנזק שעלול להיגרם לו. אירוע התקיפה שבאישום הראשון הוא למעשה הסלמה ועליית מדרגה לעונת אירוע האיומים שבאישום השני ושקדם בזמן. יתר על כן, לאור חומרת האירוע המתואר באישום הראשון, העובדה שאין לנאשם עבר פלילי קודם ועבר הליך שיקום באמצעות שרות המבחן היא רלוונטית לקביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם, אך אין בה בכדי להצדיק סטיה ממתחם העונש ההולם, לא כל שכן עד כדי אי הרשעה.

ז. השלב השלישי בגזירת הדין: קביעת העונש המתאים בתוך המתחם

19. כאמור, מתחם העונש הרלבנטי לעבירות שבוצעו על ידי הנאשם, לענין רכיב המאסר, נע בין מאסר על תנאי ל- 15 חודשי מאסר בפועל. לדעתי, יש להציב את הנאשם בחלקו התחתון של המתחם, קרי מאסר על תנאי, קנס בשילוב צו של"צ וצו מבחן. בעת קביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם לקחתי בחשבון את כל הנתונים שלהלן: העדר עבר פלילי, הודייה וחסכון בזמן שיפוטי יקר והשתלבות הנאשם בהליך שיקומי טיפולי באמצעות שרות המבחן.

20. נתון נוסף שלקחתי אותו בחשבון כשיקול לקולא הוא רצונה של המתלוננת להקל בעונשו של הנאשם. מטעם המתלוננת התייצב לאחד הדיונים שהתקיימו בפני עורך דין מטעמה ואמר בשמה את הדברים הבאים (פרוט' מיום 10.4.14, עמ' 5 ש' 5 - 15):

"למתלוננת יש זכויות במשפט מכח היותה קורבן אלימות. המתלוננת ואני חושבים שיש להציב בפני בימ"ש עוד בטרם הכרעה בתיק את עמדתה והמציאות כפי שהיא היום, על מנת שבימ"ש יוכל לשקול נכונה את הדברים. בימ"ש ישמע את עמדת המתלוננת. המתלוננת תומכת באי הרשעה. אני חושב שהזוג שנמצא פה והמתלוננת יושבת כאן, שאני מייצג אותה במסגרת ההליך

הזה, אך אני מייצג אותה כקורבן העבירה, אני חושב שהזוג הזה עשה את כל הפעולות הנכונות מאז האירוע לפני שנה וחצי ועד היום על מנת לשקם את נישואיהם וזה האינטרס הציבורי, שהוא שיקום הזוגיות והנישואים ושמירת המשפחה בשלמותה. הזוג הלך לטיפול, היום האישה בהיריון מתקדם, היא עומדת ללדת את הילד השלישי שלהם. הנישואים שלהם משוקמים וכל הרשעה בתיק עשויה להחזיר את המצב אחורה ולפגוע בשלמות המשפחה, הן ביחסים שביניהם וגם בסיכויים של הנאשם להתקדם במסלול שהוא התפתח בו, של פעילות ציבורית, סיים תואר אקדמאי ולכן לעניין אי הרשעה יש מעמד מכריע בתיק ובמשפחה".

21. בנוסף לכך, במועד הטיעונים לעונש המתלוננת התייצבה בבית המשפט ואמרה את הדברים הבאים (פרוט' עמ' 17 ש' 13-18):

"לפני 3 חודשים ילדתי ילדה שלישית, הוא הלך למילואים בלי לחשוב פעמיים, עזב אותי עם 3 ילדים, ההורים שלי גרים ברמת גן ואנחנו גרים ברמלה, הוא נקרא למילואים והלך מבלי לחשוב פעמיים, למרות שיכול היה להשתחרר הוא תמך ונתן את כל כולו למדינה, היו אלו 3 שבועות קשים שהייתי בלי בעלי שתמך ונתן למדינה, הוא אדם שעזר למדינה, אני מבקשת שתמשיכו לעזור לנו, אנחנו רוצים לפרוח ביחד, יש לנו עתיד ביחד, הוא עזר למדינה ואני מבקשת שהמדינה תעזור לנו ותתמוך בנו כמו שהוא נתן את כל חלקו, אני מבקשת שתבואו לקראתנו."

22. השאלה אם זה ראוי לקחת בחשבון את עמדתה של המתלוננת, כקורבן העבירה, במסגרת סך השיקולים של בית המשפט לצורך הקלה בעונשו של נאשם שהורשע בעבירה של אלימות במשפחה, היא סבוכה ורגישה. ניסיון להתמודד עם שאלת הרלוונטיות של עמדתה של קורבן עבירת אלימות במשפחה לצורך הקלה בעונשו של נאשם נעשה במאמרו של הדר דנציג-רוזנ ג דנה פוגץ' "כשאהבה כואבת: על דילמת ההתחשבות בבקשתן של נשים החיות בצל האלימות להקל בענישת הפוגע" **מחקרי משפט** כו, התש"ע - 2010, 589 - 652. נביא את עיקרי המאמר בתמצית:

א. קיים מתח מובנה בעבירות של אלימות במשפחה בין הצורך בהענשת העבריין משיקולים של גמול והרתעה לבין מידת האפשרות להתחשב ברצונה של מתלוננת להקל בעונשו.

ב. יש לנהוג בזהירות הראויה בעת שמדובר בבקשה מטעם קורבן עבירה לקחת בחשבון את רצונה להקל בעונשו של בן הזוג האלים, וזאת משיקולים שונים, ביניהם, חשש שהדבר נעשה שלא מרצונה, או מתוך מניפולציות ע"י אחרים, או חשש לפגיעה באמון הציבור במערכת האכיפה הפלילית בשל תת-ענישה. יצוין כי דברים דומים נאמרו גם בפסיקה שציטטה את המאמר האמור (ע"פ 567/07 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (25.5.11) פסקה 31 לפסק דינו של כבוד השופט מלצר; ע"פ 4245/13 **ג'רבאן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (1.8.13) פסקה 18 לפסק דינו של כבוד השופט ג'ובראן).

ג. באופן מסורתי, המשפט הפלילי אינו בוחן את הדינמיקה בין בני הזוג בהקשר הרחב של קשר זוגי מתמשך, שמעצם טיבו הוא רב מימדי וכולל רגשות חיוביים כגון אהבה, געגועים, ביטחון, חום ואמון. המשפט הפלילי מתרכז במעשה האלימות המוגדר, מעשה הממוקד בנקודה ברורה של זמן ומקום, ובכך לא לוקח בחשבון את המצבים הפסיכולוגיים והרגשיים שמאפיינים מערכת יחסים אינטימית מתמשכת.

ד. יהיו מקרים שדווקא הפניית מקרה אלימות במשפחה אל פתרונות חלופיים למשפט הפלילי כדרך ליישוב הסכסוך, בלי להסלים אותו, עשויה להיראות פיתרון נכון המעניק קול לנפגעת.

ה. המאמר סוקר רבדים שונים של מערכת יחסים המאופיינת באלימות כלפי בת הזוג מנקודת מבט פמיניסטית ונקודת מבט פסיכו-סוציאלית.

ו. המחברות מציעות לשלב בהליך הענישה במשפט הפלילי בעבירות אלימות במשפחה מימד של "צדק מאחה" במקרים המתאימים ובהנחה שקיימת נכונות כנה מטעם שני הצדדים להשתתפות בהליך זה. על כן, המחברות מדגישות את הצורך בקבלת תסקיר נפגעת עבירה וזאת על מנת לבדוק את התאמתו של מקרה קונקרטי להליך של צדק מאחה.

23. הסוגיה של "צדק מאחה" (restorative justice) בין הנאשם לקורבן העבירה כשיקול להקלה בעונש לא נבחנה לעומק בפסיקה, מאחר והדגש בענישה במשפט הפלילי הוא על עקרון ההלימה, קרי, יחס הולם בין חומרת העבירה לבין סוג העונש שיושג (ראו: סעיף 40ב לחוק העונשין; אורנה אליגון דר "המשפט הפלילי כתרפיה - אפשרויות ליישום של תורת המשפט הטיפול" **מחקרי משפט** כו', התש"ע - 2010, 491-516; טלי גל והדר דנציג רוזנברג "צדק מאחה וצדק עונשי: שני פנים למשפט הפלילי" **משפטים**, מג' תשע"ג (2013) 779 - 830; רון שפירא "הגיעה העת לסולחה" **הפרקליט** מח' תשס"ו (2006) 433-458).

24. יתר על כן, חוק זכויות נפגעי עבירה תשס"א - 2001, מטרתו לקבוע את זכויותיו של נפגע עבירה ולהגן על כבודו כאדם (הרישא לסעיף 1 לחוק). חוק זה עיגן את זכותו של נפגע עבירה בהליך פלילי, לרבות בעבירות של אלימות במשפחה, כגון הזכות לקבל מידע על ההליך הפלילי (סעיף 8), הזכות להביע עמדה לעניין עיכוב הליכים (סעיף 16), הזכות להביע עמדה לגבי הסדר טיעון או הסדר לסגירת תיק (סעיף 17), הזכות למסור הצהרת נפגע לבית המשפט בטרם גזירת דינו של נאשם (סעיף 18), הזכות להביע עמדה לפני וועדת שחרורים (סעיף 19), הזכות להביע עמדה לעניין חנינה (סעיף 20). הגישה המקובלת היא שעל רשויות התביעה ובית המשפט לשמוע את קורבן העבירה בלב פתוח ובנפש חפצה (בג"צ 6689/12 **עייזבון המנוח סאלח ראפת ז"ל נ' היועמ"ש** [פורסם בנבו] (4.12.13) פסקה 17 לפסק דינה של כבוד השופטת ברק ארז). קורבן העבירה נתפס כאינדיבידואל אוטונומי ובעל זכויות שיש לאפשר לו להשמיע את קולו ולהשפיע על ההליך (מ"ח 4364/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (9.2.14) פסקה 11 להחלטתה של כבוד השופטת ארבל; ראו גם מאמרה, עדנה ארבל "מעמדו

של קורבן העבירה בהליך המשפטי "ספר גבריאל בך (2011) (עורכים: דוד האן, דנה כהן לקח, מיכאל בך) 189, 191 - 193). הצהרתו של נפגע עבירה היא לא בגדר זכות פורמאלית אלא יש לקבלה בפתיחות ובגמישות (בג"צ 338/14 עיזבון בכר טבאש ז"ל נ' פרקליטות מחוז צפון [פורסם בנבו] (13.2.14) פסקה ד' לפסק דינו של כבוד השופט רובינשטיין).

25. הדברים שהובאו לעיל לעניין חוק זכויות נפגעי עבירה התייחסו למצבים שבהם לא היה הליך של גישור פלילי בין הנאשם לקורבן או ניסיון לאחות את הקרע שנוצר ביניהם בעקבות העבירה שבוצעה. מדובר במצבים שבהם הנאשם והקורבן מצויים בעמדות מנוגדות, ולא באותו מחנה. כך למשל, סעיף 18(א) לחוק זכויות נפגעי עבירה קובע כדלקמן:

"נפגע עבירה זכאי למסור הצהרה בכתב לגוף החוקר או לתובע, על כל פגיעה ונזק שנגרמו לו בשל העבירה, לרבות נזק גוף, נזק נפשי או נזק לרכוש; מסר הנפגע הצהרה כאמור, זכאי הוא שהתובע יביא את הצהרתו לפני בית המשפט בדיון בענין גזר דינו של הנאשם, לפי הוראות פרק ה', סימן ז' לחוק סדר הדין הפלילי או בדיון בענין נאשם שהוא קטין, לפי הוראות פרק ה' לחוק הנוער."

26. עינינו הרואות שהצהרת נפגע עבירה מוגשת לבית המשפט במטרה להביא בפני בית המשפט את סוג ומידת הנזק (נזק פיזי, נזק נפשי ונזק לרכוש) שנגרם לקורבן העבירה מהנאשם. הווה אומר, מדובר בסיטואציה של השמעת קולו של הקורבן ל-"מול" (ולא "עם") קולו של הנאשם שעומד לדין. הוראה דומה קיימת בסעיף 187 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982 שדן בתסקיר נפגע עבירה. ישאל השואל, האם הצהרת נפגע עבירה יכולה לכלול בקשה מבית המשפט להקל בעונשו של הנאשם? האם בקשתה של המתלוננת בהליך שבפני להקל בעונשו של הנאשם היא בכלל "הצהרת נפגע" כמשמעות ביטוי זה בסעיף 18 לחוק זכויות נפגעי עבירה, או שמא מדובר בהצהרה שהיא זרה לתכליתו של חוק זכויות נפגעי עבירה? האם ראוי שיישמע קולה של המתלוננת, קורבן עבירת אלימות במשפחה, להקלה בעונשו של מי שפגע בה פיזית ונפשית? האם החובה שמוטלת על בית המשפט לקבל את הצהרת נפגע עבירה בגמישות ובפתיחות ובנפש חפה רק על מצבים שבהם קורבן העבירה מעוניין במיצי מלוא חומרת הדין כנגד הנאשם, או שמא היא חלה גם במצבים שבהם קורבן העבירה מבקש להקל בעונשו של נאשם?

27. לדעתי, מדובר במסלול דו כיווני. הווה אומר, קורבן העבירה רשאי לומר את כל העולה על רוחו ולבית המשפט שמור שיקול הדעת לבחון את המשקל שיש לייחס לרצונו בהתחשב בנסיבות הכלליות של האירוע. כידוע, לקורבן העבירה אין "זכות וטו" למנוע הסדר טיעון שאליו הגיעה המאשימה עם הנאשם. בנוסף, בפסיקה נקבע שקורבן העבירה איננו צד להליך הפלילי ולכן גם אינו רשאי להיות נוכח בהליך גישור שנעשה בין הנאשם למאשימה ואין לו גם זכות ערעור על גזר הדין (ע"פ 8417/13 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (23.4.14)). על כן, כפי שלקורבן אין את היכולת למנוע השתתפות עונש על הנאשם שבעיני הקורבן הוא עונש קל מדי, כך גם אין לו את היכולת למנוע השתתפות עונש שבעיני הקורבן

הוא עונש חמור מדי. בשני המקרים יש לשמוע את עמדתו של הקורבן ולבחון כל מקרה לגופו את שאלת מידת ההתחשבות של בית המשפט בעמדה זו בהליך גזירת הדין.

28. המושג של "צדק מאחה" מקבל ביטוי גם בהוראת סעיף 40א(5) לחוק העונשין המונה מבין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ואשר רלוונטיות לקביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם את "מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה". סעיף זה מבטא את חלקו של הנאשם בהליך של "איחוי" הנזק שנגרם מהעבירה שביצע. יתר על כן, יש לזכור גם את ההוראה הכללית שמופיעה בסעיף 40ב לחוק העונשין בדבר סמכותו של בית המשפט לקחת בחשבון "נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם" ואשר אינן מנויות בהוראות סעיף 40א לחוק העונשין. נסיבות נוספות אלה יכולות לכלול גם שיקולים של "צדק מאחה", כגון עמדתה של המתלוננת להקל בעונשו של הנאשם. בכל מקרה, הדבר צריך שייעשה **בזהירות הראויה** תוך בחינה של **כנותה** של בקשת מתלוננת להקל בעונש, והכל בכפוף למידת האשם ומידת הנזק בביצוע עבירה של אלימות במשפחה.

29. האפשרות לקחת בחשבון את עמדתה של מתלוננת להקל בעונשו של נאשם בעבירות של אלימות במשפחה, תוך בדיקה של **מידת הכנות** של בקשה מעין זו, והכל בכפוף לחומרת העבירה שבוצעה, מצויה גם בשיטות משפט אחרות. בדין האנגלי קיימות הנחיות ענישה (sentencing guidelines) שנוסחו ע"י מועצה (**Sentencing Council**) (להלן: **המועצה**) שהוקמה על פי חוק ותפקידה הוא לנסח הנחיות ענישה מחייבות לסוגים שונים של עבירות ואשר על בתי המשפט לפעול על פיהן. על מתודולוגיית הענישה בדין האנגלי וקווי הדמיון בינה לתיקון 113 לחוק העונשין עמדתו במספר הזדמנויות (ראו למשל:

ת"פ (רמ') 33928-09-12 **מדינת ישראל נ' גיא יהודה** [פורסם בנבו] (6.1.14) פסקאות 8 - 30; ת"פ 24143-01-11 **מדינת ישראל נ' חסן זיתון** [פורסם בנבו] (9.7.12) פסקאות 16 - 45).

30. המועצה פרסמה הנחיות ענישה מיוחדות לעבירות אלימות במשפחה ואשר כוללות התייחסות מפורשת לעמדתה של קורבן עבירת אלימות במשפחה להקלה בעונשו של נאשם. הנחיות ענישה אלה נקראות:

Overarching Principles: Domestic Violence - Definitive Guideline. ניתן למצוא את ההנחיות באתר המועצה www.sentencingcouncil.judiciary.gov.uk. בסעיפים 4.1 - 4.3 להנחיות הנ"ל נאמר כדלקמן:

Wishes of the victim and effect of the sentence "

4.1 As a matter of general principle, a sentence imposed for an offence of violence should be determined by the seriousness of the offence, not by the expressed wishes of the victim

4.2 There are a number of reasons why it may be particularly

important that this principle is observed in a case of domestic violence:
it is undesirable that a victim should feel a responsibility for the *
;sentence imposed
there is a risk that a plea for mercy made by a victim will be *
;induced by threats made by, or by a fear of, the offender
the risk of such threats will be increased it is generally believed *
that the severity of the sentence may be affected by the wishes of
.the victim

Nonetheless, there may be circumstances in which the court 4.3
can properly mitigate a sentence to give effect to the expressed wish
of the victim that the relationship be permitted to continue. The court
must, however, **be confident that such a wish is genuine, and
that giving effect to it will not expose the victim to a real risk
of further violence.** Critical conditions are likely to be the
seriousness of the offence and the history of the relationship. It is
vitaly important that the court has up-to-date information in a **pre-**
".sentence report and victim personal statement

(ההדגשה לא במקור)

31. על כן, גם בדין האנגליה **חומרת העבירה** שבוצעה היא הקריטריון המרכזי שאמור להנחות את בית המשפט ולא ניתן להכפיף את מדיניות הענישה לרצון הקורבן. עם זאת, במקרים המתאימים רצון הקורבן להקלה בעונשו של נאשם יכול להיות שיקול רלבנטי להפחתת העונש בכפוף לכך שבית המשפט מתרשם שמדובר בבקשה **כנה** של הקורבן ולאחר קבלת תסקיר עדכני של שרות המבחן והצהרת נפגע עבירה.

32. במקרה שבפני, המתלוננת נפגשה עם שרות המבחן ושטחה בפניהם את תפיסתה האישית למערכת היחסים שלה עם הנאשם וראייתה להמשך הקשר הזוגי ביניהם. התסקירים שהונחו בפני הם אומנם תסקירי "נאשם" ולא תסקירי "נפגע עבירה", אך מדובר בתסקירים מקיפים ויסודיים לגבי שני בני הזוג.

33. לסיכום, הנני קובע כי רצונה של המתלוננת להקל בעונשו של הנאשם (בשל כך שעבר הליך שיקומי, העובדה שיושרו ההדורים ביניהם, הם ממשיכים לחיות יחדיו ואף הביאו לעולם ילד נוסף וזאת כאות נוספת לקשירת גורלה בגורלו של הנאשם) הוא שיקול נוסף להצבת הנאשם בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם. הקלה זו משמעה שניתן להסתפק במאסר על תנאי, צו מבחן, קנס וצו של"צ, ללא רכיב של מאסר בפועל, אף לא בעבודות שירות. ודוק, רצונה של המתלוננת להקלה בעונשו של הנאשם

נלקח בחשבון לאור התרשמותי מכך שדברי המתלוננת הם **כנים ואמיתיים** ובאו מרצונה החופשי ואינם תוצר של מניפולציה מטעם הנאשם או מי מטעמו. בכל מקרה, יודגש שרצונה של המתלוננת להקל בעונשו של הנאשם אין בו בכדי להצדיק סטייה ממתחם העונש ההולם, עד כדי אי הרשעה, כפי שביקשה, וזאת לאור חומרת האירוע המופיע באישום הראשון.

34. לאור כל האמור לעיל הנני קובע כדלקמן:

א. בקשת הנאשם לבטל את ההרשעה נדחית, וההרשעה בדין בעינה עומדת.

ב. הנני משית על הנאשם 4 חודשי מאסר על תנאי והתנאי הוא שבמשך שנתיים מהיום הנאשם לא יבצע עבירת אלימות.

ג. הנאשם ישלם קנס בסך של 2,000 ₪. הקנס ישולם בחמישה תשלומים חודשיים שווים ורצופים כאשר הראשון שבהם עד ליום 1.12.14 והיתרה ב- 1 לכל חודש שלאחריו.

ד. ניתן צו מבחן למשך 12 חודשים.

ה. הנאשם יבצע 140 שעות שירות לתועלת הציבור בתאגיד המים ברמלה על פי הנחיות שרות המבחן.

ו. מובהר לנאשם שככל שלא יקיים את צו השל"צ או יפר את צו המבחן בית המשפט יהיה רשאי לדון אותו מחדש ולהטיל עליו עונש נוסף במקום זה שהושת עליו.

ככל שקיימת הפקדה בתיק מ"ת 7003-03-13 יש להחזירה לידי הנאשם.

זכות ערעור תוך 45 ימים.

ניתן היום, ח' תשרי תשע"ה, 02 אוקטובר 2014, במעמד הצדדים.